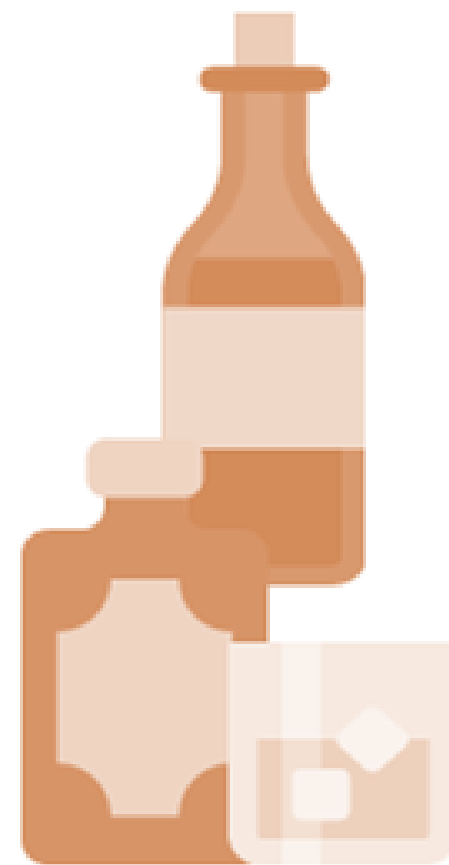

Het preventie-akkoord problematisch alcoholgebruik

De aanleiding

Jaarlijks sterven 35.000 Nederlanders door roken, overgewicht of probleemdrukken. Ze zijn samen de grootste oorzaak van ziekte in Nederland.

		ZIEKTELAST (%)	STERFTE (x1000)	ZORGUITGAVEN € (x miljard)
	Roken	9,4%	20,0	2,4
	Ongezonde voeding	8,1%	12,9	6,0
	Weinig beweging	2,3%	5,8	2,7
	Alcohol gebruik	1,5%	1,8	0,9

Preventie-akkoord

3 thema's: roken, overgewicht & problematisch alcoholgebruik

Ambitie: de gezondheid van Nederlanders verbeteren.

Met wie: 70 organisaties (industrie aan tafel bij overgewicht en alcohol)

Wie zaten er aan de alcohol-tafel?

- Centraal Bureau Levensmiddelhandel (CBL)
- GGD GHOR Nederland
- KBO-Brabant
- KBO-PCOB
- Koninklijke Horeca Nederland (KHN)
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV)
- Landelijke Kamer van Verenigingen (LKV)
- Nederlandse Brouwers
- Nederlandse Vereniging van Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en Horecawet Inspecteurs (NVDI)
- Netwerk Organisaties Oudere Migranten (NOOM)
- MBO Raad
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
- MKB-Nederland
- Ouders & Onderwijs
- PO-Raad
- SlijtersUnie
- Sportbonden/ NOC*NSF
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Stichting Positieve Leefstijl
- Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie (STIVA)
- Vereniging Drankenhandel Nederland (VDN)
- Vereniging Hogescholen (VH)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vereniging van Samenwerkende Universiteiten (VSNU)
- Vereniging voor Verslavingsgeneeskunde Nederland (VVG/N)
- Verslavingskunde Nederland (VKN)
- VNO-NCW
- VO-raad
- Zorgverzekeraars Nederland (ZN)

Wat is problematisch alcoholgebruik?

- Al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- Al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen;
- Overmatig drinken;
- Zwaar drinken;
- Regelmatig bingedrinken;
- Een drinkpatroon dat leidt tot **lichamelijke klachten** en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

Wat zijn de ambities

De overheid wil samen met maatschappelijke organisaties bereiken dat in 2040 :

- alcoholgebruik tijdens de zwangerschap **meer dan gehalveerd** is;
- alcoholgebruik onder jongeren, in het bijzonder bingedrinken, **30 tot 40% is afgenomen**;
- zwaar en overmatig alcoholgebruik ongeveer **40% is afgenomen**;
- **80% van de bevolking** de belangrijkste gezondheidseffecten kent.

De meest relevante acties

Bewustwording

- Er wordt aandacht besteed aan het tegengaan van **wederverstrekking** o.a. via de actie NIX zonder ID.
- **Verhogen van het kennisniveau** over de gezondheids- en maatschappelijke effecten en het bewustzijn van het gebruik van alcohol. Specifieke doelgroepen hiervoor zijn o.a. studenten, plattelandsjongeren en 50+.

Sport

- Sportverenigingen worden gestimuleerd en begeleid om te komen tot een gezonde sportomgeving.
 - Er wordt een **Module Gezond Besturen** ontwikkeld en uitgezet, om besturen van sportclubs te stimuleren tot het omvormen naar een gezondere sportomgeving.
 - Daarnaast worden 2500 sportverenigingen begeleid om te komen tot een **gezonder sportkantine**. (i.s.m. tussen NOC*NSF en de sportbonden en Teamfit m.m.v. Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbosinstituut).
- De betrokken partijen ontwikkelen een **e-learning** voor barvrijwilligers.

Gemeenten

1. Op basis van het Nationaal Preventieakkoord wordt gestimuleerd en ondersteund dat er bij (samenwerkende) gemeenten een **lokale of regionale aanpak op preventie** komt.
2. VNG en VWS ontwikkelen samen een **Handhavingprotocol voor gemeenten** met handvatten voor oa:
 - Risicogerichte handhaving
 - Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17-jarige testkopers kunnen worden ingezet
 - Handhaving bij doorschenken, met aandacht voor het herkennen van doorschenken bij dronkenschap
 - Specifieke aanpak in uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR worden hierbij betrokken)
3. Er worden **pilots** uitgevoerd waarbij gemeenten hun **handhaving** meer risicogericht uitvoeren.

Vroegsignalering - vervolg

- **Verbetering van matched care (online) interventies** in de keten met diverse (online) preventie-interventies en voorlichtingsmaterialen, en de overgang van online naar offlinebehandeling. **Ontwikkeling en implementatie van zorgpaden.**
- Inzet van de Topsectorencolitie is dat zij in 2019-2020 een **Publiek Private Partnership (PPP)** ontwikkelt dat zich richt op innovatie en validatie van **preventieve en curatieve interventies** in de keten, online en offline, voor mensen met een (dreigend) problematisch alcohol gebruik.

Vroegsignalering

Er wordt een **landelijk platform vroegsignalering** opgericht, primair getrokken door Verslavingskunde Nederland;

- Er wordt een stand van zaken opgemaakt, mede op basis van de literatuur.
- Er wordt een knelpuntenanalyse gemaakt voor de deelgebieden. Aan de hand daarvan worden actieplannen gemaakt en per deelgebied concrete doelen en streefcijfers opgesteld.
- Er worden vijf werkgroepen opgezet op de volgende deelgebieden:
 - senioren (50+),
 - jeugd/jongvolwassenen,
 - eerste lijn zorg, 2^e lijn zorg,
 - werknemers/bedrijven.

Vroegsignalering - vervolg

Zwangeren

- KNOV verbetert het aanbod zorgprofessionals m.b.t. de doelgroep zwangeren:
 - Communicatie door zorgprofessionals gericht op zwangere vrouwen, mensen die zwanger willen worden en vrouwen die borstvoeding geven.
 - De online interventie 'Alcoholvrij Zwanger' wordt geüpdate en verder geïmplementeerd.
 - Er worden trainingen ontwikkeld en geïmplementeerd die zorgprofessionals helpen alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed. Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten op de acties van de Taskforce Rookvrije Start en Kansrijke Start.

Onderwijs – lager en middelbaar onderwijs

- VWS zet zich in voor **extra middelen voor de Gezonde School**, die samen met ondersteuning van de GGD-scholen op weg helpt.
- Daarnaast zal VWS de Gezonde School-aanpak op het thema alcohol **aanvullen met nieuwe interventies**.

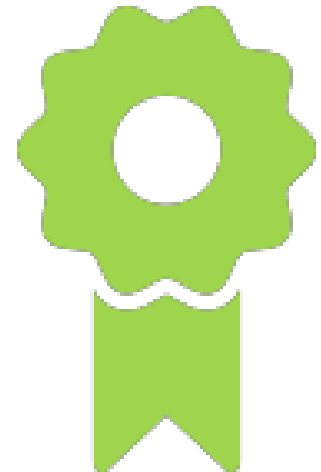
Onderwijs - studenten

- In alle steden met universiteiten en grote hogescholen zijn in 2021 **plannen 'Alcoholpreventie & Studie'** ontwikkeld en in uitvoering.
- **VSNU en VH ondersteunen deze plannen en zullen good practices uitdragen** en intensiveren, in samenspraak met partners als bijvoorbeeld gemeenten.
- De **studentenverenigingen (LKV)**, zetten zich in om in alle steden waar zij actief zijn zich **aan te sluiten bij de plannen 'Studie & Alcoholpreventie'**.
- Er komt in 2019 een **verkenning naar effectief alcoholbeleid bij het Hoger Onderwijs** eruitziet en geïmplementeerd kan worden.
- De GGD zet **een landelijke studentenmonitor** hoger onderwijs op die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt, en het aantal studenten dat in een ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.

E-learning

- Er komt een **e-learning** voor verschillende doelgroepen die alcohol schenken.
- VWS ontwikkelt een **kwaliteitsformat** voor de door de branche te ontwikkelen e-learnings en controleert of de e-learnings hieraan voldoen.
- Trimbos zorgt voor een **kwaliteitsadvies**.
- De medewerkers en vrijwilligers die te maken hebben met alcoholverstrekking en die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen de **e-learning**. Idealiter wordt dit aangevuld met een face-to-face training.

Marketing onderzoek

- Er wordt een **onderzoeksagenda** ontwikkeld om gedragen inzicht te krijgen over de impact en het effect van alcoholmarketing op problematisch alcoholgebruik. Thema's voor onderzoek zijn:
 - Content en volume alcoholmarketing voor alle leeftijdsgroepen
 - Impact en effect alcoholmarketing voor problematische alcoholgebruikers
 - Impact en effect marketing van 0.0-dranken op jongeren en op alcoholconsumptie
 - Hoe alcoholmarketing op social media wordt ontvangen door jongeren, welke associaties ze hebben, en hun motieven daarbij
 - De werking en impact van Adwordscampagnes.
- VWS verkent in hoeverre wetgeving een effectief instrument is om te voorkomen dat alcoholmarketing op **social media jongeren** bereikt. Daarbij wordt meegenomen in hoeverre wetgeving op dit terrein handhaafbaar is.

Onderzoek

- Er komt een **ZonMw-Preventieprogramma 2019 - 2022**, dat 38 mln. euro bedraagt, dat houdt rekening met onder meer de **Kennisagenda** en bovenal de thema's uit het **Preventieakkoord**.
- **Minimum unit pricing**, zoals die nu in Schotland toegepast wordt, zal nader worden geanalyseerd. VWS zal onderzoek instellen naar de effectiviteit van een dergelijke maatregel in Nederland.
- VWS zal inventariserend onderzoek doen naar:
 - De huidige **beschikbaarheid van alcohol** en de ontwikkeling hiervan in Nederland
 - De verwachte **gevolgen van een uitbreiding van het aantal typen verstrekkingspunten** in Nederland o.b.v. literatuur en interviews.

Overige relevante acties

Alcoholvrij:

- Code voor verantwoorde marketing
- Promotie van alcoholvrij en alcoholarm bij studenten
- De sportsector en de brouwers hebben afgesproken dat alcoholreclame langs de sportvelden verdwijnt, reclame voor alcoholvrij blijft een mogelijkheid.

Sport

- Verkenning afhankelijkheid en alternatieve financiering

Alcohol en werkgevers

- VNO-NCW/MKB-Nederland zet, vergelijkbaar met de aanpak van de Gezonde School, een aanpak **Vitaal Bedrijf** op.

Marketing

- Stiva maakt afspraken over online marketing voor 18-min (onderzoek naar impact)
- Er komt een evaluatie Reclamecode Alcoholhoudende dranken

PROBLEEMDRINKEN AANPAKKEN

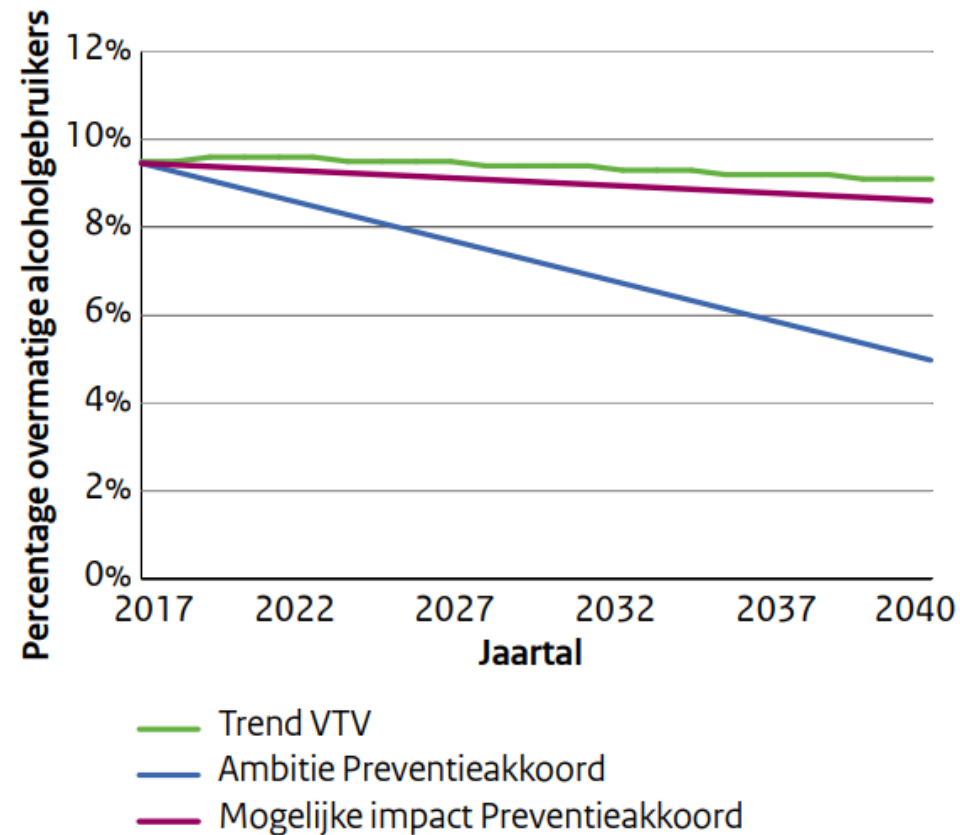
Nationaal
Preventie
Akkoord

- ▶ EINDE STUNTPRIJZEN
VOOR ALCOHOL
- ▶ NALEVING LEEFTIJDSGRENS
NAAR 100%
- ▶ ALCOHOLRECLAME OP
SPORTCLUBS VERDWIJNT

Gaan we de gewenste doelen bereiken?

Figuur 4: Schatting mogelijke impact deelakkoord
Problematisch alcoholgebruik

De implementatie

- Partijen zijn verantwoordelijk voor de acties die zij volgens het akkoord gaan realiseren. Voor een deel verloopt dat zonder bijdrage van VWS
- VWS draagt zorg voor financiering. Partijen die een bijdrage willen moeten daar een voorstel voor indienen.
- VWS draagt zorg voor de uitvoering van verschillende acties, die zij aanbesteden
- Partijen komen twee keer per jaar bijeen en bespreken de voortgang

Bewaken voortgang

De tafels en de voorzitter bewaken de voortgang van de acties, RIVM brengt de voortgang in beeld.

Het RIVM onderzoekt of de maatregelen in het preventieakkoord helpen, bewaakt de realisatie van plannen.

Als het nodig is, komen er maatregelen bij. Of gaan de organisaties de maatregelen aanpassen in overleg met de tafels.

Kansen & uitdagingen op lokaal niveau

- Lokale preventie-akkoorden
- Aanbod tbv handhaving versterken
- Aanbod mbt sport
- Aanbod mbt vroegsignalering
- Aanbod voor scholieren en studenten

Expertisecentrum alcohol

Expertisecentrum:

- Dossier Preventie-akkoord met links naar achtergrondinfo
- Nieuwbrief
- Kenniskring

Vragen?

